

ปกิณกะ

รางวัลชยันนาทนเรนทรสำหรับนักการสาธารณสุขดีเด่นแห่งชาติ

บุญเติม แสงดิษฐ์

สถาบันพยาบาลวิทยา ศูนย์อำนวยการแพทย์พระมงกุฎเกล้า

ผู้เขียนเคยเขียนเรื่อง “รางวัลสำหรับแพทย์และบุคลากรการแพทย์ที่มีผลงานดีเด่น” ตีพิมพ์ในเวชสารแพทย์ทหารบก ในปี 2555¹ หลังจากนั้นได้มีโครงการรางวัลนักการสาธารณสุขดีเด่นแห่งชาติ ชื่อว่า “รางวัลชยันนาทนเรนทร” ใน พ.ศ. 2556 จึงขอแนะนำบุคลากรการแพทย์และสาธารณสุขให้รู้จักรางวัลนี้

ความเป็นมา

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชยันนาทนเรนทร ทรงมีพระนามเต็มว่า พลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชยันนาทนเรนทร ทรงเป็น พระราชโอรสองค์ที่ 52 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จไปศึกษาชั้นมัธยม ณ ประเทศเยอรมนี ใน พ.ศ. 2442 จากนั้นทรงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยไฮเดลแบร์ก ทรงประสงค์ที่จะศึกษาวิชาแพทย์ แต่ในระยะแรกทรงศึกษาวิชากฎหมาย ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาจึงทรงเปลี่ยนไปศึกษาวิชาการศึกษา และวิชาเกี่ยวกับการแพทย์ บางอย่างเป็นส่วนพระองค์กับศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้น ทรงสำเร็จการศึกษาและเดินทางกลับประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2456 ทรงเป็นผู้บัญชาการโรงเรียนราชแพทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2458 ทรงปรับปรุงหลักสูตรการเรียนให้ได้มาตรฐาน ทรงปลูกฝังความนิยมในการเรียนแพทย์ให้แพร่หลาย ทรงจัดการศึกษาในโรงเรียนแพทย์ให้มีมาตรฐาน และทรงโน้มน้าวสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดชให้ทรงสนพระทัยวิชาการแพทย์² ทรงมีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อวงการแพทย์และการสาธารณสุขไทย ทรงเป็นอธิบดีกรมสาธารณสุขคนแรก ใน พ.ศ. 2461 ทรงวางรากฐานงานสาธารณสุขของประเทศ ทั้งการศึกษา การฝึกอบรม การควบคุมป้องกันโรค ตลอดจนระเบียบการบริหารงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จนเจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน³

เพื่อเกิดพระเกียรติ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรด้านการสาธารณสุข ที่สืบสานพระปณิธานในการดูแลสุขภาพพสกนิกรของประชาชน มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชยันนาทนเรนทร จึงได้ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จัด

ให้มีการมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานด้านการพัฒนาสาธารณสุขดีเด่น ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ัญญเชิญพระนาม “ชยันนาทนเรนทร” เป็นชื่อรางวัล ซึ่งประกอบด้วย เงินรางวัล 200,000 บาท และใบประกาศเกียรติคุณ จากมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชยันนาทนเรนทร เข้มกัลป์นักการสาธารณสุขดีเด่น จากกระทรวงสาธารณสุข และพระรูปหล่อจำลองพระอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชยันนาทนเรนทร ขนาดฐานกว้าง 5 นิ้ว สูง 15 นิ้ว จากมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยจะได้เข้าเฝ้ารับพระราชทานรางวัลจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร³

การคัดเลือกนักการสาธารณสุขดีเด่น รางวัลชยันนาทนเรนทร จะพิจารณาจากบุคลากรด้านสาธารณสุข ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป ที่มีผลงานก่อให้เกิดการสาธารณสุขที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และส่งผลในระดับชาติ อย่างน้อย 5 ปี มีความประพฤติ ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการครองตน ครองคน และครองงาน รวมทั้งไม่เคยถูกลงโทษทางวินัย หรืออยู่ระหว่างสอบสวนทางวินัย หรือถูกลงโทษทางคดี แบ่งเป็น 5 ประเภท³ ได้แก่

1. ประเภทบริหาร
2. ประเภทบริการ
3. ประเภทวิชาการ
4. ประเภทผู้นำชุมชน
5. ประเภทประชาชน

โดยจะประกาศผลในวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงสาธารณสุข ซึ่งตรงกับวันที่ 27 พฤศจิกายนของทุกปี

กระทรวงสาธารณสุขจะจัดให้มีการบรรยายทางวิชาการของผู้ได้รับรางวัลในการประชุมวิชาการกระทรวงสาธารณสุขประจำปี ซึ่งเป็นเวทีวิชาการที่สำคัญของบุคลากรด้านการสาธารณสุขทั่วประเทศ เพื่อถ่ายทอดแนวคิดและประสบการณ์การทำงานไปสู่บุคลากรด้าน

การแพทย์และสาธารณสุขในสังกัด ได้นำไปขยายผล ปรับใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของนักการสาธารณสุขดีเด่นแต่ละประเภทในการประชุมวิชาการแต่ละปีด้วย

ขั้นตอนการคัดเลือก

การเสนอชื่อ มี 3 ช่องทางคือ ผ่านคณะกรรมการสรรหา ผ่านระบบการคัดเลือกของกระทรวงสาธารณสุข และผ่านองค์กรนิติบุคคล มายังฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการฝ่ายวิชาการและคัดเลือกระดับชาติ คือ สถาบันพระบรมราชชนก และมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

ประมาณ 30 ก.ย. ส่งรายชื่อผู้ควรได้รางวัลที่คณะกรรมการฝ่ายวิชาการและคัดเลือกระดับชาติ

ประมาณ 15 ต.ค. คณะกรรมการฯ คัดเลือกผู้ควรได้รางวัล 5 คน ส่งผลให้คณะกรรมการชุดใหญ่

ประมาณ 28 ต.ค. คณะกรรมการชุดใหญ่ตัดสิน

ก่อน 15 พ.ย. คณะกรรมการมูลนิธิสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร เห็นชอบ

ผลการเลือกนักสาธารณสุขดีเด่นในปีที่ผ่านมา

ในปี 2556 ซึ่งเป็นปีแรกของการพระราชทานรางวัลชัยนาทนเรนทร มีผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการคัดเลือกทั้งหมด 77 ราย โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักการสาธารณสุขดีเด่น ประกอบด้วย

1. ประเภทบริหาร ได้แก่ นางเกษร วงศ์มณี สาธารณสุขอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ประเภทบริการ ได้แก่ นายธีระวัฒน์ แดงกะเปา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสีแยกสวนป่า ตำบลสวนป่า อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ประเภทวิชาการ ได้แก่ นายแพทย์ลาลี เปลิยนบางช้าง ผู้อำนวยการกองการอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. ประเภทผู้นำชุมชน ได้แก่ นายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลน่าน
5. ประเภทประชาชน ได้แก่ นายพงษ์ศักดิ์ จิ่งสุวรรณโรจน์ จังหวัดชุมพร

ในปี 2557 มีผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการคัดเลือก 53 คน ผู้ได้รับรางวัลชัยนาทนเรนทร มีดังนี้

1. ประเภทบริหาร ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ นายกสมาคมวิชาชีพสุขภาพ

2. ประเภทวิชาการ ได้แก่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา รองประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ฝ่ายการแพทย์

3. ประเภทผู้นำชุมชน นายคิวโรฒ จิตนิยม ประธานสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

4. ประเภทประชาชน ได้แก่ นางสาขานีละ อวเว อาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ในปี 2558 มีผู้เข้ารับการคัดเลือกทั้งหมด 44 ราย ผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักการสาธารณสุขดีเด่นมีดังนี้

1. ประเภทบริหาร ได้แก่ รศ.ดร.นพ.พิทยา จารุพูนผล คณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ประเภทบริการ ได้แก่ นายสัมพันธ์ อัมพพิ ผู้อำนวยการ รพ.สต.หนองหล่ม อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา

3. ประเภทวิชาการ ได้แก่ นางสิริภากร แสงกิจพร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพันธุกรรมทางคลินิก สถาบันชีววิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

4. ประเภทผู้นำชุมชน ได้แก่ นายสมชาย จรบุญมย์ ผู้ใหญ่บ้านโนนสว่าง ต.เชียงใหม่ อ.โพธิ์ชัย จ.ร้อยเอ็ด

5. ประเภทประชาชน ได้แก่ นางศิริพรรณ ภัทรสิริวรกุล อาสาสมัครสาธารณสุข ต.ท่าม่วง อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี

คาดว่าข้อมูลดังกล่าวข้างต้นคงจะมีประโยชน์แก่นักการสาธารณสุขบ้าง สำหรับผู้ที่สนใจในการเตรียมตัวเข้าสู่การคัดเลือกเป็นนักการสาธารณสุขดีเด่นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

1. บุญเต็ม แสงดิษฐ์. รางวัลสำหรับแพทย์และบุคลากรการแพทย์ที่มีผลงานดีเด่น. เวชสารแพทย์ทหารบก 2555;23:41-5.
2. วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร. [ออนไลน์] 2559; [สืบค้น 22 ก.พ.2559] เข้าถึงได้ที่: <https://th.wikipedia.org/wiki>.
3. สถาบันพระบรมราชชนก. เอกสารประกอบการสรรหาและคัดเลือกนักการสาธารณสุขดีเด่นรางวัลชัยนาทนเรนทร ประจำปี 2558. (ดาวน์โหลดได้ที่ www.pi.ac.th)